

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos IV. — Izdan in razposlan dne 10. januarja 1903.

Vsebina: Št. 10. Zakon, s katerim se izdajajo nekatera izpremenilna in dopolnilna določila k zakonu z dne 1. aprila 1875. l. o uredbi borz.

10.

Zakon z dne 4. janurja 1903. l.,

s katerim se izdajajo nekatera izpremenilna in dopolnilna določila k zakonu z dne 1. aprila 1875. l. (drž. zak. št. 67) o uredbi borz.

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

Uredbena določila.

§. 1.

Za kmetijsko borzo v zmislu tega zakona velja vsaka borza, katere promet se po ustavu razteza na žito in mlinske fabrikate, in to praviloma brez razlike, ali je borzni promet omejen na te izdelke, ali razširjen tudi na drugo blago.

§. 2.

Za ustanovitev kmetijske borze je potrebno dovolilo poljedelskega, finančnega in trgovskega ministrstva, poprašavši kmetijsko deželno združbo (deželni kulturni svet, kmetijsko družbo i. e.) in pa trgovske in obrtne zbornice dežele.

Ustav kmetijske borze in pa izpremembe na njem potrebujejo odobrila pristojnih ministrstev (odstavek 1).

§. 3.

Borznega komisarja na kmetijski borzi postavijo pristojna ministrstva.

§. 4.

Odredbe, ki jih po §. 11 zakona z dne 1. aprila 1875. l. (drž. zak. št. 67) in po zakonu z dne 4. aprila 1875. l. (drž. zak. št. 68) izdaja finančni minister, morajo gledé kake kmetijske borze in na njej nastavljenih trgovinskih mešetarjev prihajati od pristojnih ministrstev.

O zatvoritvi kake kmetijske borze je poprej poprašati kmetijske deželne združbe (deželni kulturni svet, kmetijsko družbo i. e.) ter trgovske in obrtne zbornice dežele.

§. 5.

Vodstva kmetijske borze se morejo udeleževati samo osebe, ki imajo državljanstvo v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru.

Eno tretjino oseb, ki tvorijo borzno vodstvo, naj pristojna ministrstva po določitli, ki se izdadó ukazoma, pokličejo iz oseb, ki jih imenujejo deželne kmetijske združbe (§. 2).

Kako je nastavljeni ostali dve tretjini udov borznega vodstva, je uravnati v borznem ustavu; kolikor se nastavijo udje z volitvijo po posetnikih borze, ki imajo pravico voliti, je v borznem ustavu

poskrbeti za primerno porazdelitev volitve po opravilnih skupinah, nahajajočih se med posetniki borze, ki imajo pravico voliti.

V borzno vodstvo poklicane osebe postanejo s tem udje borze, ako že itak niso njeni udje, in imajo vse s to lastnostjo združene dolžnosti in pravice.

§. 6.

V posečanje kmetijske borze se smejo pripuščati samo:

- a) osebe, ki se po poklicu bavijo z izdelovanjem, razpečavanjem ali podelovanjem na borzi v promet pripuščenih reči, in pa z zavarovalnimi, voznimi, posojilnimi, odpravljalnimi, vkladalnimi opravili in opravili posojevanja vreč, ki služijo prometu v oznamenjenih rečeh;
- b) trgovinske družbe, pridobitne in gospodarske zadrage, druge združbe in juristične osebe sploh, ki se v istini bavijo s katero pod a) oznamenjenih opravih strok;
- c) zastopniki javnih upravnih oddelkov in pod javno upravo stoječih zakladov.

Izključilni vzroki §. 5 zakona z dne 1. aprila 1875. l. (drž. zak. št. 67) veljajo z izjemo, da se smejo v posečanje borze pripuščati trgovke, ki izvršujejo kateri v lit. a) oznamenjenih poklicev, in vdove, ki izvršujejo zgolj za čas vdovstva kateri v lit. a) oznamenjenih poklicev svojih pokojnih soprogov.

§. 7.

Ako se postavi z ustavom kake borze za razsojevanje o sporih iz kupčij z blagom razsodišče, je za veljavno sestavo vsakega takega borznega razsodišča potrebno, da imajo vsi razsodniki državljanstvo v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru. Razsodnike mora pred nastopom službe zapriseči predsednik trgovinskega sodišča na sedežu borze.

Določila o sklepanju in opravljanju borznih kupčij na kmetijskih borzah.

§. 8.

Predpisi, ki jih izda borzno vodstvo za uredbo opravih pogojev in za opravljanje borznih kupčij, potrebujejo odobrila pristojnih ministrstev.

Predpise oznamenjene vrste, ki se izdadó, je pred dosego odobrila razglašati z lepaki v javnem borznem prostoru tri tedne in v prvem tednu vsaj enkrat oznaniti v kakem v kraju borze razširjenem časniku, ki ga oznameni borzno vodstvo, in pa, ako izdaja borzno vodstvo uradni list, tudi v tem listu. Najdalje do dne, katerega se nabijejo lepaki, je te predpise vročiti kmetijski deželni združbi, ter trgovskim in obrtnim zbornicam dežele.

Kmetijska deželna združba ter trgovinske in obrtne zbornice dežele imajo pravico v roku treh tednov od dneva, katerega se nabijejo lepaki v javnem borznem prostoru, podati borznemu vodstvu mnenja o predpisih, ki se izdadó.

Borzno vodstvo mora mnenja preskusiti, morda primerno izpreminiti načrtane predpise in jih potem z mnenji vred zaradi odobrila poslati političnemu deželnemu oblastvu po pristojnih ministrstvih.

V nujnih primerih sme borzno vodstvo z odobrilom borznega komisarja takoj dati začasno v moč potrebne predpise; hkratu pa je uvesti v odstavkih 2 in 4 oznamenjeni postopek. Ako se odreče dodatno odobrilo, izgubé izdani predpisi takoj moč.

§. 9.

Ako so se razmere, v katerih so se odobrili v §. 8, odstavku 1 oznamenjeni predpisi, tako izpremenile, da se pokažejo ti predpisi nezdatni ali škodljivi, lahko pristojna ministrstva podeljeno odobrilo, poprašavši borzno vodstvo, umaknejo z vplivom, da izgubé predpisi moč v času, ki se oznameni.

Kmetijska deželna združba, ter trgovinske in obrtne zbornice dežele imajo pravico predlagati, da se umakne odobrilo.

Določila o prepovedi terminske kupčije z žitom in mlinskimi fabrikati.

§. 10.

Borzne terminske kupčije z žitom in mlinskimi fabrikati so prepovedane.

§. 11.

Borznim vodstvom je prepovedano ustanavljati kupčijske pogoje za borzne terminske kupčije z žitom in mlinskimi fabrikati ter določila o njih opravljanju.

Za kupčijske pogoje in določila spredaj označene vrste je smatrati tiste, ki imajo namen dati posameznim kupčijam gledé bistvenih znamenj kolikor moči enako vsebino in olajšati prenos takih kupčij ter omogočiti njih opravljanje v znatnem obsegu z obračunom in poravnavo diferenc.

Predpisi, ki se izdadó po §. 8, odstavku 1, torej ne smejo obsegati zlasti določila, s katerim se v naprej in v obče za sklep kupčije ustanavlja žitni tip ali najmanjša sklepna enota, ki ga je uporabljati enotno, ali določen kraj za kraj izpolnitve, ali se za opravilo kupčije ustanové določeni roki (termini) ali ukrenejó likvidacijske uredbe.

§. 12.

Ako se na kaki borzi ali izven borze sklepajo kupčije z žitom in mlinskimi fabrikati na podstavi kupčijskih pogojev in opravičnih določil v §. 11 označene vrste, ki so istinito v rabi, ali ako je kaj razlogov za misel, da bi se take kupčije sklenile ali opravljale s pogoji in določili, označenimi v §. 11, naj pristojna ministrstva take kupčije prepovedó ukazoma.

Borzno vodstvo, kmetijska deželna združba (§. 2) ter trgovinske in obrtne zbornice dežele imajo pravico, razloživši učin predlagati, da se izda taka prepoved.

§. 13.

Borzno vodstvo je dolžno v svojem področju pravočasno ukreniti naredbe zoper sklep, prenos in opravo terminskih kupčij z žitom in mlinskimi fabrikati z uveti, označenimi v §. 12.

Določila o zaznamovanju kurzov na kmetijskih borzah.

§. 14.

Kurzi na podstavi določil §. 12 prepovedanih kupčij se ne smejo uradno zaznamovati, ter se ne smejo objavljati v kurzem listu, z mehansko narejenim pomnoževanjem ali po časnikih ali s tem da se izložijo, razobesijo ali pribijejo na krajih, ki so dostopni občinstvu.

§. 15.

Izpreminjujé §. 8 zakona z dne 1. aprila 1875. l. (drž. zak. št. 67) so pristojna ministrstva

pooblaščena, poprašavši borzno vodstvo, deželno kmetijsko združbo (§. 2) ter trgovinske in obrtne zbornice dežele ukazoma izdati predpise gledé ovedanja kurzov in zaznamovanja kurzov.

Civilno-pravna določila.

§. 16.

Po §. 12 prepovedana kupčija je brez pravne moči.

Isto velja o dajatvi in prevzetju naročil, ter o združitvi za sklep ali za posredovanje takih prepovedanih kupčij.

Pravna brezmočnost se razteza tudi na dane varnosti in na oddane priznave dolga. To, kar se je dalo pred opravo, ob ali po opravi kupčije brez pravne moči se lahko zahteva nazaj.

Pravice do povratne zahteve se je moči poprijeti samo v dobi treh let, računaje od dneva kupčijskega sklepa.

Kazensko-pravna določila.

§. 17.

Zaradi pregreška se kaznuje s hudim zaporom od treh dni do treh mesecev, s čimer se lahko združi denarna kazen od 500 do 5000 K, kdor obrtoma sklène ali posreduje po §. 12 prepovedano kupčijo ali kdor koga drugega zapelja v kupčijo, prepovedano po §. 12.

§. 18.

Zaradi pregreška se kaznuje s hudim zaporom od enega meseca do enega leta, s čimer se lahko združi denarna kazen od 2000 do 20.000 K, kdor obrtoma zapelja koga drugega v kupčijo, prepovedano po §. 12, izkoriščujé njegovo neizkušenost ali njegovo lahkomišelnost.

§. 19.

Zaradi pregreška se kaznuje s hudim zaporom od enega tedna do enega leta, s čimer se lahko združi denarna kazen do 20.000 K, kdor nalašč vpliva na borzno ceno žita ali mlinskih fabrikatov, sklenivši kupčijo na videz ali varaje o okolnosti, bistveni za ustanovitev cene.

§. 20.

Zaradi pregreška se kaznuje s hudim zaporom od treh dni do treh mesecev, s čimer se lahko združi denarna kazen do 5.000 K:

1. Kdor za kako poročilo v časnikih, s katerim se bi naj vplivalo na borzno ceno žita in mlinskih fabrikatov, dá ali obljubi ali si dá dati ali obljubiti kak dobiček, ki je v očividni nerazmernosti s storitvijo;

2. kdor si dá dati ali obljubiti kak dobiček zato, da se opusti kako resnično poročilo o kaki za ustanovitev borzne cene žita in mlinskih fabrikatov bistveni okolnosti.

§. 21.

Zaradi pregreška se kaznuje s hudim zaporom od treh dni do treh mesecev, s čimer se lahko združi denarna kazen od 500 do 5000 K, kdor ravna nalašč zoper prepoved, ustanovljeno v §. 14.

§. 22.

V primeru kake obsodbe po §§. 17 do 21 je obsojenec za šest mesecev izključen od poseta kake kmetijske borze. Dobo izključitve lahko borzno vodstvo razširi do treh let.

Končna določila.

§. 23.

Ako se razteza promet na kaki borzi po ustavi na efekte, menice, kovane novce ali nekovane drage kovine (promet denarne borze) in hkratu na žito ali mlinske fabrikate, naj veljajo za tako borzo, kolikor se ne uporablja §. 24, določila §. 5 brez omejitve, ostala določila tega zakona pa z omejitvijo, da je od njihove uporabe izvzet promet denarne borze. Gledé take borze naj se odredbe, ki jih naj ukreneta

finančno in trgovinsko ministrstvo po zakonih z dne 1. aprila 1875. l. (drž. zak. št. 67) in z dne 4. aprila 1875. l. (drž. zak. št. 68), kolikor ne gre zgolj za stvari prometa denarne borze, izdadó tudi v po-razumu s poljedelskim ministrstvom.

§. 24.

Ako se razteza promet na kaki borzi po ustavi poleg drugega blaga tudi na žito ali mlinske fabrikate (§. 1), ako pa se s temi izdelki promet v resnici sploh ne vrši ali ne redno ali v razmeroma majhnem obsegu, lahko ministri, katerim je naročeno izvršiti ta zakon, zaukažejo, da se določila tega zakona iz-vzemši §§. 10 do 14 in 16 do 22, dokler traja to stanje, na dotično borzo naj sploh ne uporabljajo ali s tistimi razlikami, ki jih je oznameniti v po-sameznem in ki se pokažejo priprave z ozirom na razmere, merodajne za to borzo.

§. 25.

Ta zakon stopi v moč tri mesece po njegovi razglasitvi.

Pristojna ministrstva so pooblaščena ukazoma izdati potrebna prehodna določila in zlasti ukreniti določila o opravljanju borznih terminskih kupčij, sklenjenih pred veljavnostjo tega zakona.

§. 26.

Izvršiti ta zakon je naročeno Mojim ministrom za poljedelstvo, finance, trgovino in pravosodje.

Na Dunaju, 4. dne januarja 1903.

Franc Jožef s. r.

Koerber s. r.

Call s. r.

Böhm s. r.

Giovanelli s. r.